

2021-10-28
A2021/02052**Arbetsmarknadsdepartementet**Myndigheten för delaktighet
Box 1210
172 24 Sundbyberg

Uppdrag att inventera relevanta aktörers kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning och föreslå åtgärder

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för delaktighet i uppdrag att sammanställa kunskap från forskning och undersökningar om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning samt att identifiera kunskapsluckor inför framtida studier.

Myndigheten för delaktighet får även i uppdrag att genomföra en kartläggning av vilken kunskap om våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning som finns hos kommuner, regioner och myndigheter vars anställda möter personer med funktionsnedsättning som har eller kan ha utsatts för våld, samt hur denna kunskap sprids och används i relevanta verksamheter. Myndigheten för delaktighet ska även kartlägga vilka kunskapsstöd som används. Myndigheten för delaktighet ska vidare kartlägga vilka åtgärder som vidtas för att förebygga och upptäcka våld i målgruppen samt vilka insatser som ges till våldsutsatta.

I uppdraget ingår att lämna förslag på åtgärder som kan vidtas på nationell, regional eller lokal nivå för att förbättra upptäckt av våld samt stöd och skydd för målgruppen. I uppdraget ingår att bedöma genomförbarheten av de föreslagna åtgärderna. I uppdraget ingår även att analysera och lämna förslag på vilka allmänna kunskapsstöd avseende våldsutsatthet som kan anpassas till målgruppen och om ytterligare kunskapsstöd behövs.

Uppdraget omfattar de typer av våldsutsatthet som ingår i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och inklud-

erar våld från personal eller andra personer i den enskildes närhet, till exempel andra brukare vid ett boende. Myndigheten för delaktighet ska särskilt beakta kunskap om utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck och om det finns åtgärder som är särskilt relevanta när personer med funktionsnedsättning är utsatta för den typen av våld. Myndigheten för delaktighet ska i genomförandet samarbeta med Jämställdhetsmyndigheten samt inhämta kunskap och synpunkter från Socialstyrelsen, Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum), Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid), Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och andra aktörer som myndigheten bedömer relevanta.

Barns utsatthet och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska beaktas i genomförandet av uppdraget. Befintlig kunskap från studien Om barn med funktionsnedsättning i Sverige och deras utsatthet för våld och kränkningar (Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2016) ska beaktas. I uppdraget ska även beaktas att våldet som drabbar personer med funktionsnedsättning kan se olika ut beroende på socioekonomi, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Myndigheten för delaktighet ska senast den 31 januari 2023 lämna en redovisning av uppdraget till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet).

För uppdragets genomförande får Myndigheten för delaktighet under 2021 använda 500 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska lämnas senast den 1 december 2021. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Senast samma datum ska Myndigheten för delaktighet lämna en ekonomisk redovisning till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning har kartlagts i tidigare studier, t.ex. den kunskapssammanställning av den totala utsattheten för våld och kränkningar som drabbar gruppen barn med funktionsnedsättning i Sverige, Om barn med funktionsnedsättning i Sverige och deras utsatthet för våld och kränkningar, som Stiftelsen Allmänna Barnhuset genomförde 2016. Myndigheten för delaktighet har också haft ett uppdrag på området som redovisades i rapporten Mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning 2017, där viss kunskap om våldsutsattheten redovisas (S2017/06089) och det finns även kunskap som tagits fram av Utredningsinstitutet HANDU AB och Bräcke Diakoni. Det behövs dock djupare och mer uppdaterad kännedom om kunskapsluckor och om vilken kunskap som i praktiken når berörda aktörer och används.

Personer med funktionsnedsättning kan ha en livssituation som innebär en ökad risk för att utsättas för våld. Det kan till exempel handla om en svagare ekonomisk ställning, att stå i särskild beroendeställning till någon, att bli utestängd från samhället på grund av bristande tillgänglighet eller svårigheter att tillgodogöra sig information. Utsattheten omfattar även sexuella övergrepp och utsatthet i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Förutom det våld som drabbar alla, och kvinnor framförallt, riskerar personer med funktionsnedsättning att dessutom utsättas för våld som är direkt kopplat till funktionsnedsättningen. Detta blev tydligt inte minst 2017, i metoo-upproppen #slådövörattill och #slutvillkorat, och lyfts även bland annat i Myndigheten för delaktighets rapport Mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning (S2017/06089).

Ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning, särskilt flickor, är i högre grad än andra ungdomar utsatta för vissa hot och övergrepp på nätet. Studien Unga, sex och internet efter #metoo (Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2021) visade att elever med olika former av funktionsnedsättning oftare var utsatta för sexuella övergrepp än andra elever. Tidigare kartläggningar från Stiftelsen Allmänna Barnhuset visar att det var betydligt vanligare att elever med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom rapporterade såväl fysisk som psykisk misshandel än vad elever utan gjorde. Unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning är vidare en grupp som löper särskild risk att utsättas för tvångsäktenskap och sexuell exploatering. Det är därför viktigt att yrkesverksamma som möter barn eller vuxna med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning har kunskap om vilka risker som finns

och har tillräcklig kunskap för att upptäcka tecken på utsatthet för våld, exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck, utsatthet i prostitution, sexuella övergrepp eller våld i nära relation.

Regeringen beräknar att 3 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2022 – under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Märta Stenevi

Frida Hansson

Kopia till

Jämställdhetsmyndigheten

Kammarkollegiet

Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck)

Socialstyrelsen

Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum)

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid)

Stiftelsen Allmänna Barnhuset